

Богдан БОЙЧУК

"БЛАГОДАРНИЙ ЕРОДІЙ"Сковороди в Колюмбійському
університеті.

Пишучи у "Свободі" (8 березня ц.р.) про виставу "Забава для Фавста" львівського Театру ім.Леся Курбаса, я згадав, що бачив "Благодарного Еродія" 1993 року на театральному фестивалі в Харкові. Тодішня вистава, - писав я, - була "співзвучна з традиціями польського театру з Гардзеніце, і я не міг розглядати її як повно самобутнє явище". Крім того, драматична акробатика харківської вистави далеко більше підходила до концепцій раптового просвітлення монахів Зену, ніж до просвітлення крізь серце й доброту Сковороди.

Вистава в Колюмбійському університеті 22 березня ц.р. була майже протилежною стилем і духом до харківської. В першу чергу, була вона далеко ближче до філософії Сковороди; в другу чергу - далеко далше від театру Гардзеніце. Не було тієї зовнішньої ритуальності, не було тієї динамічної акробатики й не було голосної драматичності. А було стилістичне, духовне й емоційне вглиблення в Сковороду. Іншими словами, замість колишньої ритуальності й акробатики, прийшов стиль, який включав частинно одне й друге.

Твір Григорія Сковороди "Благодарний Еродій" простий формою і складний духом. Молодий лелека Еродій (з грецької Еродіос, тобто боголюбець, а також чорногуз) пролітає над горою в Африці й нав'язує дискусію з панею Пішек, мавпою, яка сидить на дереві з своїми чотирнадцятьма дітьми. Вони дискутують про проблеми виховання, освіти та справжніх

(духовних, метафізичних) вартостей життя. Монологи Еродія екстатичні, особливо, коли він наводить слова свого батька та виводить батькові й свої пісні. Репліка й питання пані Пішек далеко приземленіші, скептичніші й практичніші. Їхні діалоги - це наче змагання двох сфер - духовної й земної.

Театральне перетворення цього простого формою твору - складне. У виставі було чотири Еродії: Олег Цьона, Тетяна Каспрук, Андрій Водичев та Юрій Мисак, та три Пішек: Олег Драч, Наталка Половинка й Оксана Цимбал. Ролю батька виконував Володимир Кучинський.

Еродій Олега Цьони створював суворішу, темнішу, я сказав би, містичну грань до твору Сковороди. Поєднуючи драматизм мови з перебільшеним жестом (чи було це теж нав'язуванням до перетвореного жесту Курбаса?), Цьона створив магнетичний образ, який надовго врізується в пам'ять. Мені здається, що роля Цьони - єдина, що не зазнала помітніших змін.

Еродій Тетяни Каспрук відображував радість, екстатичність твору Сковороди. На відміну від Цьони, Каспрук віртуозно вживала гнучкість і ліричність мови.

Та головним Еродієм, чи героєм був Андрій Водичев. Він кожною формою тіла, кожним жестом, кожним виразом обличчя, кожним поглядом і віддилом передавав одуховлення, розкривав широти серця, еманував доброту. Він створив найближчого до філософії й духовного

світу Сковороди Еродія. Дуже цікаво, який широкий його акторський діапазон. Бо досі я бачив його, висловившись метафорно, основно в одній ролі - святого чи Христа (Свидригайлов, Еродій).

Юрій Мисик в ролі Еродія та Оксана Цимбал у ролі Пішек створили лагідний компонент вдячності до цілої вистави.

Ролю Пішек виконувала, в суті речі, Наталка Половинка. Олег Драч додав до цієї ролі лише візуально-динамічний елемент, який частинно гармонізував із стилем Олега Цьони, а частинно існував самобутньо. Наталка Половинка чудово включилася у вербальну музику Еродія Тетяни Каспрук, глибоко вчувалася в одуховлену екстатичність Еродія Водичева та знаходила співзвучність із стилем Цьони. Це акторка широких можливостей, - може перевтілюватись від ніжності, до драматизму, до екстатичного містицизму. Правда, я не бачив у її виконанні того контрасту між Пішек та Еродієм, який характерний творові Сковороди.

Володимир Кучинський вивів ролю батька дуже пластично, в строгіших біблійних контурах.

Як зазначено в брошурі про Театр ім.Леся Курбаса, у цій виставі "пластика, спів, слово творять світ узагальненого образу, роздумів про давно забуті поняття благого народження, добра і благодарності-вдячності". Творять вони теж незабутнє естетичне й духовне пережиття.

"Свобода", 19 квітня 1996